

Polityka europejska jako dźwignia bezpieczeństwa i rozwoju Polski

Memorandum do Ministra ds. Unii Europejskiej

Warszawa, luty 2016 roku

Szanowny Panie Ministrze,

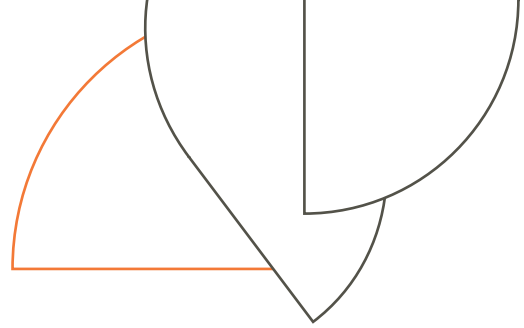
Po raz pierwszy od 1989 roku wyłoniony został w Polsce jednopartyjny rząd większościowy. Stwarza to bezprecedensową okazję na przyspieszenie szeroko rozumianej modernizacji, mającej na celu zwiększenie bezpieczeństwa kraju, zdecydowaną poprawę jakości życia jego obywateli i modernizację Polski. Proces ten ma szansę zostać zrealizowany w dużej mierze dzięki wsparciu Unii Europejskiej, której niskoemisyjna agenda rozwojowa stanowi dla Polski bezprecedensową szansę.

Jako „łącznik” pomiędzy Warszawą a Brukselą, to właśnie Minister ds. Unii Europejskiej w pierwszej kolejności dostrzega trendy kształtujące się we Wspólnocie. Śledząc całość unijnych polityk i koordynując aktywność Polski na arenie UE jest w stanie szybciej niż inni dostrzec tendencje, które mogą mieć znaczący wpływ na funkcjonowanie polskiego sektora energetycznego, nawet jeśli bezpośrednio go nie dotyczą.

Stąd kluczowa rola Ministra ds. Unii Europejskiej zarówno w negocjowaniu korzystnych dla Polski rozstrzygnięć na arenie UE, jak i w zapewnianiu, aby uwarunkowania regulacyjne wynikające z polityki unijnej były brane pod uwagę przy konstruowaniu krajowych planów klimatyczno-energetycznych, przemysłowych i rozwojowych.

W okresie rozpoczętej kadencji, najważniejszym zadaniem Ministra ds. Unii Europejskiej w obszarze klimatu i energii będzie:

- ◆ **Dopilnowanie, aby europejska polityka klimatyczno-energetyczna, a w szczególności „Pakiet 2030” oraz „Strategia Unii Energetycznej z przyszłościowym spojrzeniem na politykę klimatyczną”, stała się dźwignią bezpieczeństwa i rozwoju Polski.**

Kontekst

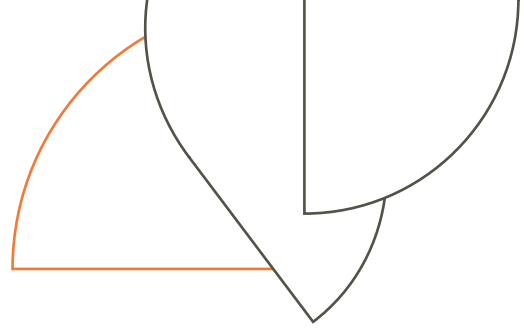
Chociaż państwa członkowskie UE mają prawo do decydowania o własnym bilansie energetycznym, unijne prawodawstwo w sposób fundamentalny wpływa na strukturę i organizację krajowych rynków energii. W najbliższych latach na forum Unii Europejskiej negocjowane będą kluczowe z punktu widzenia Polski akty prawne wdrażające „Pakiet klimatyczno-energetyczny 2030” oraz unijną Strategię Unii Energetycznej z przyszłościowym spojrzeniem na politykę klimatyczną. To test dla polskich umiejętności negocjacyjnych i strategii budowania poparcia wśród innych krajów Wspólnoty. Sukcesem będzie wynegocjowanie takich rozwiązań, które z unijnej polityki klimatyczno-energetycznej uczyniąby dźwignię bezpieczeństwa i rozwoju Polski, na przykład poprzez zapewnienie adekwatnego wsparcia finansowego dla niskoemisyjnej modernizacji naszego kraju.

Do tej pory polskie postulaty podnoszone na unijnym forum w zakresie polityki klimatyczno-energetycznej z reguły nie cieszyły się poparciem innych krajów, a jeśli nawet, to w stopniu niewystarczającym do ich przeforsowania. Jednocześnie, strategia negocjowania polityki ochrony klimatu oraz brak gotowości do zawierania w tym obszarze kompromisów, negatywnie wpłynęły na wizerunek Polski, określanej często jako „hamulcowy” Europy.

Rekomendacje

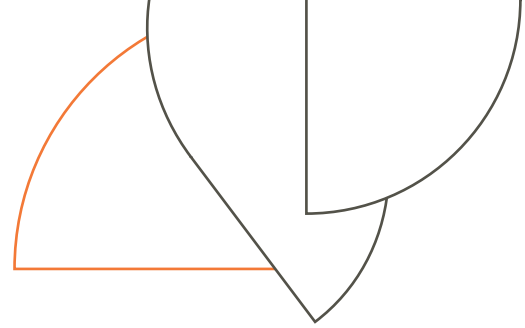
Dążąc do tego, aby europejska polityka w obszarze energii i ochrony klimatu stała się dźwignią bezpieczeństwa i rozwoju Polski, Minister ds. Unii Europejskiej powinien:

- ◆ Aktywnie wspierać ministra środowiska i ministra energetyki w formułowaniu postulatów mających szansę na uzyskanie poparcia innych krajów UE w negocjacjach aktów legislacyjnych stanowiących realizację „Pakietu klimatyczno-energetycznego 2030” oraz strategii „Unii Energetycznej z przyszłościowym spojrzeniem na politykę klimatyczną”, w tym:
 - W negocjacjach rewizji dyrektywy EU ETS zabiegać, aby środki z funduszu modernizacyjnego oraz inwestycje w ramach planu modernizacji sektora energetycznego, w zamian za bezpłatne uprawnienia do emisji CO₂ dla elektroenergetyki, wspierały niskoemisyjną transformację Polski, w tym odnawialną energetykę rozproszoną, modernizację źródeł i sieci ciepłowniczych oraz termomodernizację w sektorze budownictwa.
 - W negocjacjach krajowych celów redukcyjnych (tzn. celów w sektorach nieobjętych systemem handlu uprawnieniami do emisji) wynegocjować możliwość ich realizacji w innych państwach członkowskich UE, a nie poza jej granicami. Takie rozwiązanie wspierałoby wykorzystanie potencjału redukcyjnego mniej

zamożnych państw UE (w tym Polski), posiadających duży, niewykorzystany potencjał do redukcji emisji w sektorach non-ETS, umożliwiając jednocześnie krajom bogatszym osiągnięcie ich celów przy jak najmniejszych kosztach. Aby korzyści takiej dźwigni inwestycyjnej były jak największe, przy formułowaniu propozycji negocjacyjnej niezbędne będzie dokonanie szczegółowej analizy potrzeb inwestycyjnych Polski w sektorach non-ETS.

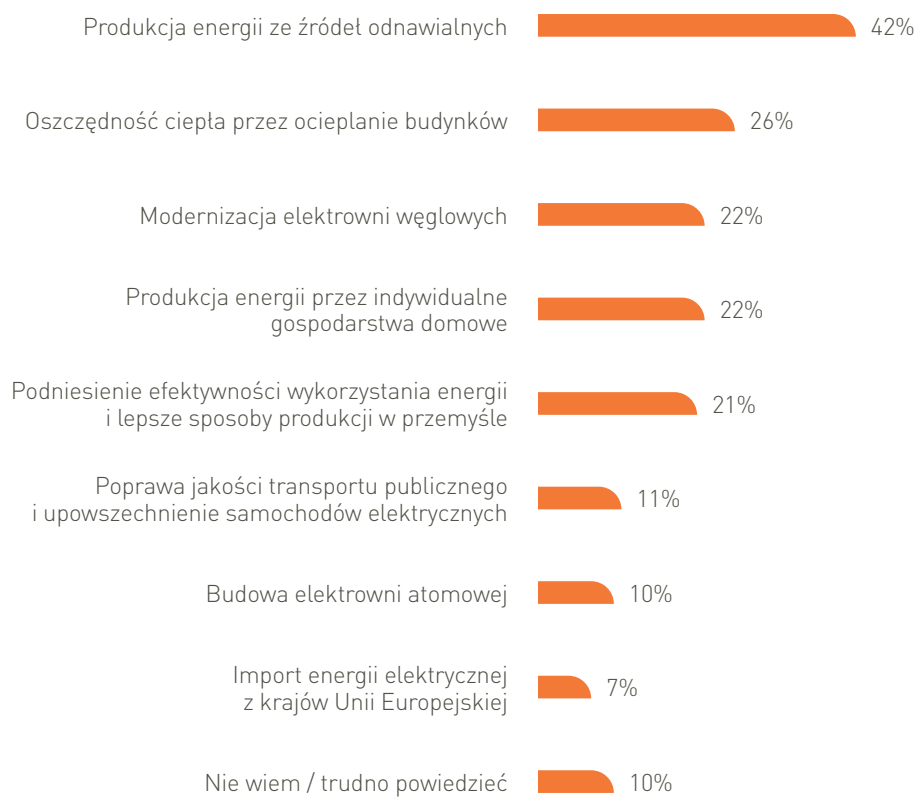
- Sprzeciwiać się możliwości „offsetowania” celów redukcyjnych, zarówno w sektorach ETS, jak i sektorach non-ETS, w krajach pozaeuropejskich (do tej pory było to możliwe w ramach pakietu klimatyczno-energetycznego 2020).
- W negocjacjach dotyczących nowej architektury rynku energii wspierać rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo energetyczne Polski, ze szczególnym uwzględnieniem zacieśnienia współpracy regionalnej, inwestycji w rozwój transgranicznych sieci przesyłowych oraz koordynacji nieplanowanych przepływów kołowych, które obecnie uniemożliwiają handel energią elektryczną pomiędzy Polską a Niemcami.
- W ramach przeglądu dyrektywy o efektywności energetycznej, popierać podwyższenie unijnego celu efektywności energetycznej do 40% do 2020 roku. Polska dysponuje dużym, niewykorzystanym potencjałem efektywności energetycznej, którego uruchomienie byłoby impulsem do inwestycji i tworzenia nowych miejsc pracy. Poza tym, poprzez redukcję zapotrzebowania na energię finalną, poprawiłoby to bezpieczeństwo energetyczne Polski. Wspieranie takiego postulatu zwiększyłoby szanse uzyskania unijnych środków finansowych na jego realizację oraz pomogłoby budować wizerunek Polski jako kraju konstruktywnie zaangażowanego w debatę o ochronie klimatu.
- ♦ Zabiegać, aby Polska była stale obecna w unijnych debatach dotyczących aktualnych wyzwań i nowych rozwiązań w obszarze energetyki i ochrony klimatu, toczących się zarówno w formalnych, jak i nieformalnych gremiach, tak aby polski rząd mógł aktywnie współkształtować agendę polityczną UE w tych kwestiach.
- ♦ Dbać, by uwarunkowania regulacyjne wynikające z unijnej strategii niskoemisyjnego rozwoju, a także unijne trendy nie będące jeszcze obowiązującymi aktami prawa, których kodyfikacja w regulacjach unijnych jest wysoce prawdopodobna, były dostrzegane i brane pod uwagę przy projektowaniu polskich strategii klimatyczno-energetycznych, przemysłowych i rozwojowych, a w szczególności w „Polityce energetycznej Polski do 2050 roku”.

W sierpniu 2015 roku agencja badawcza Millward Brown Polska zrealizowała dla demosEUROPA – Centrum Strategii Europejskiej badanie opinii i postaw Polaków i Polek na tematy związane z energetyką i ochroną klimatu.

Wśród rozwiązań, które mogłyby poprawić jakość modelu energetycznego w Polsce, respondenci najczęściej wskazywali produkcję energii ze źródeł odnawialnych (42% wszystkich wskazań). Kolejne, jednak znacznie rzadziej wymieniane rozwiązania, to oszczędność ciepła poprzez ocieplanie budynków (26% wszystkich wskazań), a także modernizacja elektrowni węglowych oraz możliwość produkcji energii przez gospodarstwa domowe (po 22%). Tylko co dziesiąty respondent widział szansę poprawy funkcjonującego obecnie modelu w budowie elektrowni atomowej.

**Które z poniższych rozwiązań może najbardziej poprawić jakość modelu energetycznego kraju?
Proszę wskazać do dwóch odpowiedzi.**

Podstawa: N=1000, wszystkie wskazania.